

Barbara Stempczyńska
doktor habilitowany/adiunkt

Literaturoznawstwo rosyjskie: badania nad literaturą rosyjską końca XIX – pocz. XX wieku, twórczość A. Bielego, krytyka rosyjska przelomu wieków.

Zainteresowania badawcze dr hab. Barbary Stempczyńskiej dotyczą dwu problemów. Pierwszy zrealizowany został w rozprawie doktorskiej *Dostojewski a malarstwo* (1980). Koncepcja książki zainspirowana została przez tzw. syntetyczny kierunek w literaturoznawstwie radzieckim postulujący badanie typologicznie tożsamyh lub bliskich zjawisk ideowoestetycznych w sztuce słowa i sztukach plastycznych danej epoki.

Drugi problem związany jest z problematyką badawczą modernizmu. *Książka Rosyjska proza psychologiczna początku XX wieku. Między tradycją a eksperymentem* (1988) dotyczy przewartościowań, których w tym okresie doświadczał psychologizm literacki.

Niezmiennie w centrum zainteresowań doc. dr hab. Barbary Stempczyńskiej pozostaje literatura srebrnego wieku. Z tym kręgiem problemowym związana jest książka o późnej twórczości Andrieja Bielego (lata dwudzieste-trzydzieste XX wieku; dylogia powieściowa Moskwa-Maski, proza wspomnieniowa, prace literaturoznawcze), która ukończona zostanie w 2003 roku i rozprawy poświęcone rosyjskiej myśli kulturologicznej początku XX wieku (N. Bierdiajew, D. Mierieżkowski i inni).

WAŻNIEJSZE PUBLIKACJE

1. *Dostojewski o malarstwie rosyjskim.* „Studia Rossica Posnaniensia” nr 2/ 1973.
2. *Z obserwacji nad wczesną prozą Al. Grina.* „S.R.P” nr 3/ 1974.
3. *Kategoria fragmentu a zasadnicze aspekty poetyki „małych tragedii” Al. Puszkina.* W: *O poetyce Al. Puszkina.* Poznań 1975.
4. *„Cytat malarski” w powieściach F. Dostojewskiego.* „Rusycystyczne Studia Literaturoznawcze” t. 2, Katowice 1977.
5. *Radzieckie badania interdyscyplinarne. Literatura a malarstwo.* W: *Radziecka metodologia badań filologicznych po roku 1945.* t.2. Katowice 1978.
6. *Dostojewski i rosyjska tradycja artystyczna 1 połowy XIX wieku.* „RSL” t. 3, Katowice 1979.
7. *Z problematyki psychologizmu w realistycznej prozie rosyjskiej początku XX wieku.* W: *Z zagadnień realizmu rosyjskiego.* Katowice 1986.

8. *Idee epoki w powieści Iwana Rukawisznikowa „Ród przeklęty”*. W: *Literatura rosyjska i radziecka a historia. Motywy, poetyka*. Opole 1987.
9. *Kategoria „epickości” w nowelistyce rosyjskiej początku XX wieku*. „RSL”. T.10/ 1987.
10. *„Nadbrzeżne’ i „Smutek pól” S.Siergiejewa-Censkiego.W poszukiwaniu hipotezy godziwego istnienia*. „RSL”. T.13 / 1989.
11. *Między modernizmem a ekspresjonizmem (O powieści L.Andrejewa „Saszka Żegulow”)*. „RSL” T.14 / 1990.
12. *Stylizacja w prozie M.Kuzmina*. W: *Dziesięć wieków związków Wschodniej Słowiańszczyzny z kulturą Zachodu*. Lublin 1990.
13. *„Siostry krzyżowe” A. Riemizowa. Próba interpretacji*. „Studia Rossica Posnaniensia” T.22 / 1991.
14. *O prozie Michaiła Kuzmina*. „RSL” T.16 / 1992.
15. [Noty o autorach] *Aleksander Puszkien, Mikołaj Gogol, Wissarion Bieliński, Aleksander Ostrowski, Antoni Czechow, Walery Briusow, Lew Tolstoj, Wiaczesław Iwanow, Andriej Biety, Aleksander Błok, Mikołaj Jewreinow, Leonid Andrejew, Włodzimierz Majakowski i in.* W: *O dramacie. Źródła do dziejów europejskich teorii dramatycznych*. T.2, Warszawa 1993.
16. *Wiktor Astafiew*. W: *Sylwetki współczesnych pisarzy rosyjskich*. Katowice 1994.
17. *„Moskwa” A.Biełego (o niejasności)*. W: *Literatura rosyjska w nowych interpretacjach*. Katowice 1995.
18. *O prozie Sigizmunda Krzyżanowskiego*. W: *Pisarze nowi, zapomniani i odkrywani na nowo*. Katowice 1996.
19. [Noty o autorach] *Mikołaj Erdman, Wsiewołod Wiszniewski, Leonid Leonow, Aleksey Arbusow, Aleksander Wołodin, Ludmiła Pietruszewska, Aleksey Szypienko*. W: *O dramacie. Źródła do dziejów europejskich teorii dramatycznych*. T.3. Warszawa 1997.
20. *Rosja*. W: ibidem, s. 305-330.
21. *Русский символизм в исследованиях польских литературоведов*. В: *Литературоведение на пороге XX1века*. Москва 1998.
22. *„Wróciłem...” Ostatnie dziesięciolecie Andrieja Biełego*. W: *Od symbolizmu do postmodernizmu*. Katowice 1999.
23. *«Забывтый роман» Андрея Белого*. W: *Książki nieznane, książki zapomniane*. Katowice 1999.
24. *Polskie «czytanie Biełego»*. W: *50 lat polskiej rusycystyki literaturoznawczej*. Katowice 2000.
25. *«Шумы времени ожидают меня». Концепция истории в диалогии «Москва-Маски» А.Белого*. «Przegląd Rusycystyczny» nr 2/2000.
26. *Zur Frage des Historismus bei Andrej Bely*.W: *Ich und der/die Andere in der russischen Literatur*. Frankfurt am Main-Berlin-Bern 2002.
27. *Badania nad literaturą rosyjską od XVIII do początku XX wieku*. W: *Idee i poetyki. Ze studiów nad literaturą rosyjską*. Katowice 2002.

28. «Barbarzyństwo w kulturze». W *kręgu rosyjskiej myśli kulturologicznej początku XX wieku*. W: ibidem.
29. *Uwagi o dyskursie krytycznoliterackim rosyjskiego „srebrnego wieku”*. W: *Formacje dyskursywne w kulturze, językach i literaturze europejskiej XX wieku*. Częstochowa 2005
30. *Жанр авторского предисловия в позднем творчестве Андрея Белого*. W: *Poetyki Bielego*. Katowice 2005
31. *Uwagi o dyskursie rzeczy w prozie Andrieja Bielego*. W: *Tekst – Rzecz – Egzystencja w literaturach słowiańskich*. Katowice 2009.
32. *O badaniu krytyki*. W: *Szkice o krytyce rosyjskiej* (w druku)
33. *Wartościowanie w „Wykładach o literaturze rosyjskiej” V. Nabokova*. W: tamże (w druku)

Ponadto: recenzje, przeglądy, tłumaczenia itp.

Prace redakcyjne:

34. *Literatura rosyjska wobec modernizmu i awangardyzmu*. Katowice 1992.
35. *Rosyjska literatura popularna*. „Rusycystyczne Studia Literaturoznawcze” t.18, Katowice 1994.
36. *Literatura rosyjska. Nowe zjawiska, reinterpretacje*. Katowice 1995.
37. *Schyłek wieku*. „RSP” t.19, Katowice 1998.
38. *Książki nieznane, książki zapomniane*. Katowice 1999.
39. *Od symbolizmu do postmodernizmu* (współred. Z P. Fastem). Katowice 1999.
40. *50 lat polskiej rusycystyki literaturoznawczej* (współred. Z P. Fastem). Katowice 2000.
41. *Twórczość A. Bielego*. Gościnnie w „Przeglądzie Rusycystycznym” nr 2/ 2000
42. *Idee i poetyki. Szkice o literaturze rosyjskiej*. Katowice 2002.
43. *Poetyki Bielego*. Katowice 2005.
44. *Tekst – rzecz – egzystencja w literaturach słowiańskich* (współred. z J. Tymieniecką- Suchanek). Katowice 2009

Nagrody:

Dwukrotnie – nagroda Ministra Szkolnictwa Wyższego (indywidualna i zbiorowa), siedmiokrotnie – Rektora UŚ
 Brązowy i Złoty Krzyż Zasługi

Inne:

Członek kolegium redakcyjnego „Przeglądu Rusycystycznego”
 Członek Komisji Historyczno-Literackiej PAN w Katowicach